Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2023-0000344138

Datum
8 juni 2023

Opgesteld door
[redacted]

Samengewerkt met
CZW/SenB

Bijlage(n)
2

Aan MBZK
Van Team Verkiezingen

nota

Beantwoording nadere vragen Eerste Kamer inzake voorhang ontwerpbesluit Tijdelijk experimentenbesluit

Aanleiding

Op 14 februari 2023 heeft u het Tijdelijk experimentenbesluit nieuwe stembiljetten voorgehangen bij het parlement. Op 7 juni zijn er door de vaste commissie Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning van de Eerste Kamer nadere vragen gesteld over het ontwerpbesluit. Bij deze nota treft u de beantwoording daarvoor aan.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om in te stemmen met de beantwoording en de brief te ondertekenen.

Kern

- De nadere vragen zijn gesteld door de leden van de PVV-fractie van de Eerste Kamer.
- Eerder, op 19 april, heeft u reeds vragen beantwoord over het Tijdelijk experimentenbesluit.
- De Tweede Kamer heeft besloten om geen nadere vragen te stellen.

Experimenten met nieuwe stembiljetten

- Op 1 oktober 2022 is de Tijdelijke experimentenwet nieuwe stembiljetten in werking getreden.
- Deze wet maakt het mogelijk om experimenten met het nieuwe stembiljet te houden, waardoor bij een echte verkiezing in een aantal gemeenten wordt gestemd met een nieuw stembiljet.
- De Tijdelijke wet regelt van welke artikelen uit de Kieswet kan worden afgeweken.
- Het Tijdelijk experimentenbesluit regelt de vormgeving van het experiment. Bijvoorbeeld hoe het stembiljet eruitziet en hoe de evaluatie verloopt.
- Na de periode van voorhang dient het ontwerpbesluit te worden voorgelegd aan de Afdeling advisering van de Raad van State.
- In de oplegbrief kondigt u ook aan dat u de voorhangperiode als afgerond beschouwt en het ontwerpbesluit voor advisering aanbiedt bij de Raad van State.

Toelichting
Hieronder vindt u een samenvatting van de gestelde vragen en voorgestelde beantwoording:

De leden van de PVV-fractie stellen vragen over de reden waarom een stembiljet ongeldig wordt verklaard als een hoger kandidaatsnummer wordt gekozen dan het aantal kandidaten van de gekozen partij en of u bereid bent om dergelijke stembiljetten alsnog geldig te laten verklaren.

- In de beantwoording licht u toe dat het stembiljet in dit geval ongeldig moet worden verklaard, omdat de intentie van de kiezer niet duidelijk is.
- Er is interpretatie nodig om te bepalen wat de kiezer heeft bedoeld: een stem op de gekozen partij óf een stem op een kandidaat die voorkomt op een andere lijst.

In aanvulling daarop vragen deze leden of dit geen drempel opwerpt voor kiezers die standaard de laatste kandidaat kiezen en op wat voor wijze dit wordt meegenomen in de evaluatie.

- Het nieuwe stembiljet vraagt om een andere manier van stemmen die voor veel kiezers betekent dat zij een gewoonte moeten veranderen.
- Het is daarom belangrijk dat kiezers goede uitleg en informatie krijgen over het nieuwe stembiljet.
- Er zijn ook maatregelen genomen waardoor kiezers op het stembiljet makkelijk kunnen zien hoeveel kandidaten een partij heeft en kiezers worden hierover geïnformeerd.
- De redenen van ongeldigheid maken onderdeel uit van de evaluatie en daaruit zal blijken of kiezers vaak een niet-bestaande kandidaat kiezen.

De leden van de PVV-fractie vragen in hoeverre de gecombineerde verkiezingen ook betrokken worden in (de evaluatie van) dit experiment.

- De gecombineerde stemmingen maken geen onderdeel uit van de evaluatie van het eerste experiment, omdat bij de Europees Parlementsverkiezing geen gecombineerde stemming plaatsvindt.
- Wanneer een experiment plaatsvindt tijdens een gecombineerde stemming zal dat onderdeel uitmaken van de evaluatie, omdat het van invloed is op de telling en de waardering van de kiezer voor het stembiljet.

Tot slot vragen de leden van de PVV-fractie waarom wordt aangenomen dat kiezers massaal het overzicht van kandidaten mee naar huis zullen nemen als ze die uitgereikt krijgen en waarom dan grote aantallen nodig zijn. Ook vragen deze leden waarom het een bezwaar is dat de stembureauleden dan de Overzichten van kandidaten moeten controleren.

- Het ligt voor de hand dat een aantal kiezers bij het verlaten van het stemlokaal per abuis het Overzicht van kandidaten vergeet terug te geven.
- In dit geval zullen er dus grotere aantallen Overzichten van kandidaten aanwezig moeten zijn in het stemlokaal.
- Dit doet zich niet voor op het moment dat het Overzicht van kandidaten is bevestigd in het stemhokje.
- De controle door het stembureau van de Overzichten van kandidaten is geen onoverkomelijk bezwaar, indien de kiezers deze zouden inleveren.

Die controle zal niet anders zijn dan de controle die nodig is als het Overzicht van kandidaten wordt bevestigd in het stemhokje.

- De variant, dat het Overzicht van kandidaten wordt meegegeven aan de kiezer, kent nadelen ten opzichte van de situatie dat het Overzicht van kandidaten in het stemhokje ligt. Daarom is ervoor gekozen om het Overzicht van kandidaten in het stemhokje te bevestigen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing

Motivering
In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	**Naam**	**Informatie**
1	Brief - beantwoording nadere vragen	
2	Bijlage - Nadere vragen	